

שם פרטי:

שם משפחה:

כיתה:

חלקי המשפט

דף עבודה

1 מצאו את הנושא ואת הנשוא, וכתבו אם המשפט פועלי או שמני.

משפט	נושא	נשוא	סוג המשפט
המדריכה הסבירה את המסלול.			
התוכנית החדשה יעילה.			
בשבוע הבא תיפתח התערוכה.			
העצים בפארק ותיקים מאוד.			

2 השלימו אוגד מתאים (בהווה, בעבר או בעתיד, לפי הרמז).

- א. הפתרון הזה _____ הפשוט ביותר. (הווה)
 ב. המבחן _____ קשה מהצפוי. (עבר)
 ג. הטיולים בקיץ _____ קצרים יותר. (עתיד)
 ד. החברים שלי _____ המתנדבים הוותיקים במועדון. (הווה)

3 מה תפקידו התחבירי של הצירוף המודגש במירכאות?

- א. המורה שוחחה «עם ההורים».
 מושא ○ תיאור ○ לואי ○
 ב. נפגשנו «ליד הספרייה».
 מושא ○ תיאור ○ לואי ○
 ג. קיבלנו הוראות «ברורות».
 מושא ○ תיאור ○ לואי ○
 ד. הם התאמנו «בגלל התחרות».
 מושא ○ תיאור ○ לואי ○
 ה. זה ספר «של סבתי».
 מושא ○ תיאור ○ לואי ○

4 מיינו את הצירופים לפי התפקיד שלהם במשפט «בבוקר שלח המנהל החדש הודעה קצרה לכל ההורים».

בבוקר | שלח | המנהל | החדש | הודעה | קצרה | לכל ההורים

נושא ונשא	מושאים	תיאור	לואים

חוף נקי בבוקר שבת*

- 1 | בשבת האחרונה יצאו עשרות בני נוער לניקוי החוף הצפוני. המתנדבים, תלמידי התיכון העירוני, אספו בקבוקים, רשתות ושקיות. לדברי המארגנים, נאספו כמעט שלוש מאות קילוגרמים של פסולת.
- 4 | החוף היה מלוכלך מאוד לפני הפעולה. אחרי שלוש שעות של עבודה הוא נראה אחרת לגמרי. העירייה הודתה לבני הנוער, ובחודש הבא תתקיים פעולה נוספת.

* נכתב על ידי צביקה אבוטבול, 2016. מתוך: אתר «מבט צעיר».

6 לפי הקטע «חוף נקי בבוקר שבת»: מתחו קו מעל הנשוא בכל משפט, וכתבו מעל הקו את סוגו (נשוא פועלי או נשוא שמני).

א. בשבת האחרונה יצאו עשרות בני נוער לניקוי החוף הצפוני.

ב. החוף היה מלוכלך מאוד לפני הפעולה.

ג. העירייה הודתה לבני הנוער.

ד. בחודש הבא תתקיים פעולה נוספת.

7 לפי הקטע: מהו התפקיד התחבירי של הצירוף?

- א. «תלמידי התיכון העירוני» במשפט השני הוא _____.
- ב. «לדברי המארגנים» הוא _____.
- ג. «הצפוני» בצירוף «החוף הצפוני» הוא _____.

8 נכון או לא נכון? תקנו את המשפטים הלא נכונים.

נכון / לא נכון

א. במשפט שמני הנשוא הוא תמיד פועל.

נכון / לא נכון

ב. אם משמיטים הסגר מהמשפט, המשפט נשאר שלם.

נכון / לא נכון

ג. לוואי מצטרף לפועל ומתאר את נסיבות הפעולה.

נכון / לא נכון

ד. «היה» יכול לשמש אוגד במשפט שמני בזמן עבר.

9 כתבו משפט אחד על היום שלכם בבית הספר שיש בו נושא, נשוא, מושא, תיאור, לוואי והסגר. סמנו כל חלק.

10 השלימו את חלק המשפט החסר לפי הבקשה שבסוגריים.

- א. _____ (נושא) פתחה את הטקס בנאום קצר.
- ב. התלמידים כתבו _____ (מושא) למנהלת.
- ג. נפגשנו _____ (תיאור מקום) אחרי הלימודים.
- ד. קנינו מתנה _____ (לוואי) לסבתא.

11 התאימו כל צירוף מודגש לתפקיד שלו במשפט.

טור א

טור ב

1. «בזהירות» – הנהג נסע בזהירות. ☐ תיאור סיבה

2. «בגלל העומס» – הרכבת איחרה בגלל העומס. ☐ לוואי

3. «על הטיול» – סיפרנו על הטיול. ☐ מושא

4. «של הכיתה» – היומן של הכיתה אבד. ☐ תיאור אופן

5. «כמובן» – הוא, כמובן, צדק. ☐ הסגר

12 הפכו כל משפט שמני מהווה לעבר: הוסיפו אוגד מתאים.

הווה	עבר
המבחן קל.	
הדרכים עמוסות.	
אחי הוא המאמן של הקבוצה.	
השאלות ברורות.	

תשובות – חלקי המשפט

1 מצאו את הנושא ואת הנשוא, וכתבו אם המשפט פועלי או שמני.

משפט	נושא	נשוא	סוג המשפט
המדריכה הסבירה את המסלול.	המדריכה	הסבירה	פועלי
התוכנית החדשה יעילה.	התוכנית	יעילה	שמני
בשבוע הבא תיפתח התערוכה.	התערוכה	תיפתח	פועלי
העצים בפארק ותיקים מאוד.	העצים	ותיקים	שמני

2 השלימו אוגד מתאים (בהווה, בעבר או בעתיד, לפי הרמז).

- הפתרון הזה **הוא** הפשוט ביותר. (הווה)
- המבחן **היה** קשה מהצפוי. (עבר)
- הטיולים בקיץ **יהיו** קצרים יותר. (עתיד)
- החברים שלי **הם** המתנדבים הוותיקים במועדון. (הווה)

3 מה תפקידו התחבירי של הצירוף המודגש במירכאות?

- המורה שוחחה «עם ההורים».
 • **מושא** • תיאור • לזואי
- נפגשנו «ליד הספרייה».
 • מושא • **תיאור** • לזואי
- קיבלנו הוראות «ברורות».
 • מושא • תיאור • **לזואי**
- הם התאמנו «בגלל התחרות».
 • מושא • **תיאור** • לזואי
- זה ספר «של סבתי».
 • מושא • תיאור • **לזואי**

4 מיינו את הצירופים לפי התפקיד שלהם במשפט «בבוקר שלח המנהל החדש הודעה קצרה לכל ההורים».

נושא ונשוא	מושאים	תיאור	לואים
המנהל, שלח	הודעה, לכל ההורים	בבוקר	החדש, קצרה

6 לפי הקטע «חוף נקי בבוקר שבת»: מתחו קו מעל הנשוא בכל משפט, וכתבו מעל הקו את סוגו (נשוא פועלי או נשוא שמני).

- בשבת האחרונה ^{נשוא פועלי} **יצאו** עשרות בני נוער לניקוי החוף הצפוני.
- החוף ^{אוגד} **היה** ^{נשוא שמני} **מלוכלך** מאוד לפני הפעולה.
- העירייה ^{נשוא פועלי} **הודתה** לבני הנוער.
- בחודש הבא ^{נשוא פועלי} **תתקיים** פעולה נוספת.

7 לפי הקטע: מהו התפקיד התחבירי של הצירוף?

- «תלמידי התיכון העירוני» במשפט השני הוא **תמורה (מפרטת מי הם «המתנדבים»)**.
- «לדברי המארגנים» הוא **הסגר**.
- «הצפוני» בצירוף «החוף הצפוני» הוא **לואי**.

8 נכון או לא נכון? תקנו את המשפטים הלא נכונים.

- במשפט שמני הנשוא הוא תמיד פועל. **לא נכון** – במשפט שמני הנשוא הוא שם עצם, שם תואר או צירוף יחס.
- אם משמיטים הסגר מהמשפט, המשפט נשאר שלם. **נכון**
- לואי מצטרף לפועל ומתאר את נסיבות הפעולה. **לא נכון** – לואי מצטרף לשם עצם; את הנסיבות מוסר התיאור.
- «היה» יכול לשמש אוגד במשפט שמני בזמן עבר. **נכון**

9 כתבו משפט אחד על היום שלכם בבית הספר שיש בו נושא, נשוא, מושא, תיאור, לואי והסגר. סמנו כל חלק.

תשובה אפשרית: לדעתי, ^{הסגר} **המורה** ^{נושא} **הסבירה** ^{נשוא} **את החומר** ^{מושא ישיר} **הקשה** ^{לואי} **בסבלנות** ^{תיאור אופן}.

10 השלימו את חלק המשפט החסר לפי הבקשה שבסוגריים.

- א. **המנהלת** (נושא) פתחה את הטקס בנאום קצר.
ב. התלמידים כתבו **מכתב** (מושא) למנהלת.
ג. נפגשנו **בכניסה לספרייה** (תיאור מקום) אחרי הלימודים.
ד. קנינו מתנה **יפה** (לוואי) לסבתא.

11 התאימו כל צירוף מודגש לתפקיד שלו במשפט.

טור א

טור ב

1. «בזהירות» – הנהג נסע בזהירות.	2 תיאור סיבה
2. «בגלל העומס» – הרכבת איחרה בגלל העומס.	4 לוואי
3. «על הטיול» – סיפרנו על הטיול.	3 מושא
4. «של הכיתה» – היומן של הכיתה אבד.	1 תיאור אופן
5. «כמובן» – הוא, כמובן, צדק.	5 הסגר

12 הפכו כל משפט שמני מהווה לעבר: הוסיפו אוגד מתאים.

הווה	עבר
המבחן קל.	המבחן היה קל.
הדרכים עמוסות.	הדרכים היו עמוסות.
אחי הוא המאמן של הקבוצה.	אחי היה המאמן של הקבוצה.
השאלות ברורות.	השאלות היו ברורות.